

De Wissel

IVN afdeling Eijsden

Sept 2019

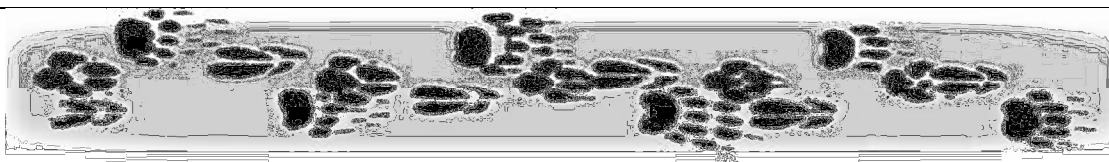
Jaargang 26 nummer 3

ivn natuur
educatie

INHOUD

<i>Inhoud</i>	2
<i>Van De Redactie</i>	3
<i>Van Het Bestuur</i>	3
Digitalisering (herinnering)	3
<i>Viskes vange (-)</i>	3
<i>Liège, Luik (3)</i>	4
Groen in Luik	4
Le Pays des Terrils	5
De tram in Luik.	6
<i>Bijzondere Waarnemingen</i>	6
Dode Eikelmuis gevonden en gemeld.	10
<i>Agenda 2019</i>	12
Lezingen	12
Het “Wandelschema” & “Korte Tour”	12
Programmaoverzicht 2019 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten	12
Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)	12
Cursussen 2019	13
<i>Bijzondere Waarnemingen</i> vervolg van pagina: 10	13
Zomer 2019. "Spaanse Pluim" met hitterecords.	13
Waarnemingen digitaal melden	23
<i>Het Bestuur</i>	24

VAN DE REDACTIE

Deze septemberwissel is wat later dan jullie gewend zijn. Reden hiervoor is dat de redacteur eind augustus-begin september met vakantie was. Desalniettemin is het aanleveren van kopij gewoon doorgegaan en valt er nu alsnog een Wissel op uw deurmat.

“Viskes Vange” zullen we dit keer moeten missen, maar verder treft u weer alle gebruikelijke rubrieken aan in deze aflevering.

Na deze zomer, met 3 hittegolven in Limburg, wens ik jullie nog wat aangenaam nazomerweer toe, zodat jullie deze Wissel eventueel op het terras tot je kan nemen!

Veel leesplezier!

PDB

Op de website van IVN Eijsden is regelmatig actueel nieuws te vinden. En, zoals u weet, ook de Wissel wordt daar gepubliceerd (in kleur). (www.ivn.nl/afdeling/eijsden)

VAN HET BESTUUR

Digitalisering (herinnering)

Indien u uw e-mail adres doorgeeft aan de secretaris kunnen we u ook tussendoor van activiteiten op de hoogte brengen. Ook De Wissel krijgt u dan, in kleur, via email binnen.

Daarom de oproep om indien je voorzien bent van een e-mailadres dit aan onze secretaris Jacques Piters door te geven. Het adres is

jacques_piters@hotmail.com (let op _ streepje tussen jacques en piters!)

Het bestuur

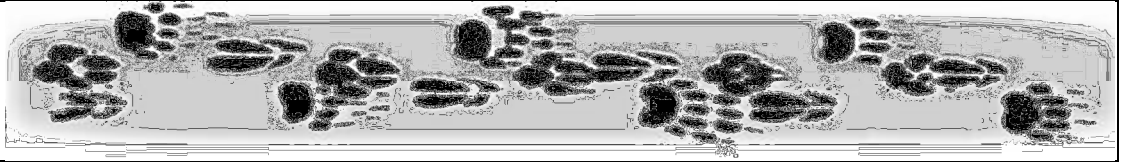
VISKES VANGE (-)

Vanwege de zeer lage waterstand van de Maas (zie foto afgelopen zondag 15 sept 2019, vanuit Smeermaas richting Borgharen), zijn de viskes even naar dieper water gezwommen.

Ik streef ernaar om volgende keer weer een aflevering aan te leveren.

Jacques Piters

LIÈGE, LUIK (3)

Groen in Luik

Wie door de (winkel)straten van hartje Luik wandelt ziet amper groen. Links en rechts wat bomen. Op de vele pleintjes idem. Ga je bij een wat groter gebouw het binnenplein op, meestal niet toegestaan, ook bomen en planten. Loop je een van de vele Impasses in dan zie je dat de bewoners van deze bijzondere woonplekken hun bestaan opvrolijken met struiken en planten.

Toch is er veel groen in de stad en directe eraan grenzende gemeenten. Op Outremeuse ligt het Parc de Boverie. Langs de grote boulevards het Parc d'Avroy. Het Parc de Cointe. Het Parc d'Xhovemont. De Jardin Botanique. Het Parc du Champ d'Oiseaux. De Chartreuse is een bezoek waard. De 2 grote kerkhoven (Robermont en Ste Walburge) zijn een vogelparadijs met monumentaal groen. Op de hellingen van de Citadel ligt vlak bij het bruisende stadsleven een waar groenparadijs, Favechamps. Ook de overgebleven terrils zijn veroverd door de natuur. Veel huizen hebben een minuscuul tuintje. Je moet het maar weten.

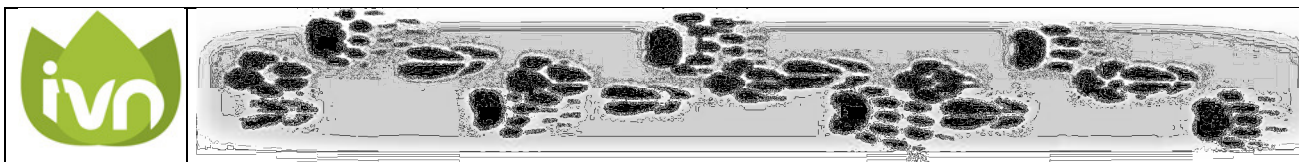
Aan de zuidoost rand van Luik zijn er de Hautes de Sart -Tilman. Een uitgestrekt groengebied met sinds 1967 locaties voor de universiteit en het medisch centrum. Andere High Tech bedrijven in het Liège Science Park en Sportaccommodaties. Een uitgelezen wandelplek. Die vind je ook in het nabijgelegen Bois de Seraing.

Er is een afdeling in het stadbeheer speciaal voor het groen: *La Maison Liégeoise de l'Environnement*. Kantoren in het centrum plus elders kwekerijen voor dat stadsgroen.

Hoe kwam ik erachter? Ik vond in een oude folder de verwijzing het M.L.E. , kantoor gelegen in de Rue de la Régence, hartje stad. Dat kantoor bleek al enkele jaren gevestigd te zijn in de voormalige biologische tuin van de universiteit aan de Rue Fuchs. Met de buslijn 20 kwam ik er. Inderdaad, echt Waals. Zonder poespas. Het is een voormalig complex van de Universiteit uit 1841. Met o.a. Het Oude Instituut van de Pharmacie en Het Oude Botanisch Instituut. Hier zou de brandweer de zaak sluiten vanwege kansen op weet ik wat voor problemen. Enkele oude kassen (serres) zijn nog in gebruik en geclassificeerd. Men vindt er talrijke bijzondere planten. Enkele kantoren in gebruik met ook een winkeltje. Hier verkrijgbaar boeken, folders etc. etc. over de natuur. Eentelig Frans natuurlijk. Eromheen een park.

In het kader van het Gemeentelijk Plan ter Ontwikkeling van de Natuur in de stad is er samenwerking tussen particulieren, scholen, andere natuurverenigingen en de stad.

Deze P.C.D.N. (*Plan Communal de Développement de la Nature*) heeft onder

andere een serie wandelingen door en langs het groen van Luik uitgegeven. In het Frans. Onder het motto: *ACCENT NATURE* (nadruk op de natuur). En Française: *Itinéraires pédestres a la découverte des espaces verts*. Vertaald: *Wandeltochten om de groene ruimte te ontdekken*. Deze tochten voeren van plek A naar plek B. Het zijn geen lussen. Aangegeven staat waar A ligt en ook hoe men van B naar A terug kan gaan met het openbaar vervoer. De lengte varieert. Een aantal tochten is zeer pittig. Beschreven staat welke planten en dieren men tegenkomt of kan verwachten. Ook de omgeving komt aanbod. Trek voor een wandeling gerust een dag uit. Er zijn heel wat verrassingen die het tempo drukken. De tekst heeft nauwkeurig aan hoe je dient te lopen en natuurlijk wat er groeit (kan groeien) en vliegt (kan vliegen). In woord en beeld. Als hulpmiddel is het stratenplan van Luik wel handig. En het stadsbussen plan idem. Ik heb alle tochten in diverse jaargetijden gelopen. Dat heeft ook zijn charme, als je leest wat er allemaal kan staan en hartje winter er niet is.

Inmiddels zijn er 7 tochten beschikbaar. Gratis verkrijgbaar bij het Bureau du Tourisme de Liège. Toen ik recentelijk vroeg naar nummer 8 kreeg ik te horen dat de serie gestopt is daar de grote stimulator met pensioen is. Nr. 1 is niet meer voorradig.

Nr.1 De Jardin Botanique á la Chartreuse.

Nr.2 De la Chartreuse á Fayen-Bois.

Nr.3 De la Boverie á Cointe.

Nr.4 De Fayen-Bois á Angleur.

Nr.5 De Cointe á Saint Léonard.

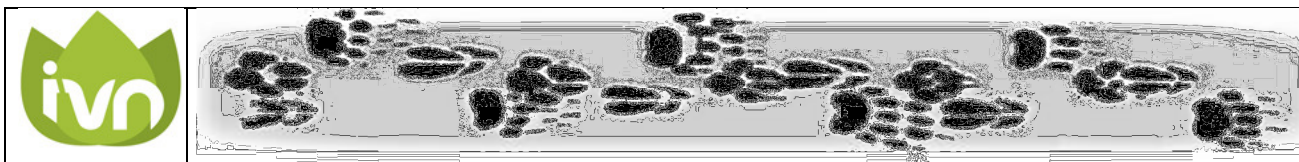
Nr.6 La réserve naturelle du domaine universitaire du Sart Tilman.

Nr.7 Deux promenades á Jupille.

Overigens heeft elke Waalse gemeente een P.C.D.N.

Le Pays des Terrils

Dit Waalse, grensoverschrijdend project heeft tot doel bekendheid te geven aan wat er overgebleven is van de mijnsteenhopen in het landschap. Zowel in de Borinage als in het Luikse als over de grens in Duistland. Dat zijn ware natuurparels geworden, met volop diversiteit. Door met gericht beheer de natuur toch zijn gang te laten gaan. In het project zijn zo'n 20 terrils aangepakt. Er is grondig onderzoek gedaan naar de natuurwaarden. O.a. door *NATAGORA*, de Waalse natuurvereniging. Er zijn bezoekerscentra gerealiseerd. Er is zo waar de GR412E (sentier des terrils) die al de terrils verbindt. In St. Nicolas ligt het Maison des Terrils, middenin in het Parc du Cosson. Pal naast Luik dus. Een bezoek meer dan waard! Menige lezer van De Wissel zal wel Blegny kennen. Hier kan men zien hoe het mijnleven was. Ook bezoek binnenin de aarde is mogelijk. De terril is een parel voor insecten en vlinders. In Flémalle naast Luik is er de CHOKIER. Restant van erts winning. Een must voor elke natuurliefhebber. Rond de terril Hasard van Fléron is het goed wandelen. De terril Batterie-Nouvoux in Tier Liège-Nord kun je beklimmen via door regenwater uitgesleten paden. Een mooi uitzicht is de beloning voor de-

ze klauterpartij. Bij ons zou er een bord staan Verboden Toegang. Het is mij al een keer of zes gelukt. Ook met de wandelgroep van IVN Heuveland o.l.v. voorheen Joost van Koppen en nu Jo Seegers. De terril Batterie-Ancien is beter toegankelijk, een fraaie tocht. Minder bekend zijn de terrils van Herstal e.o. Daar is nog veel werk te doen om ze voor bezoekers aantrekkelijk te maken. Zij kennen nog geregeld verschuivingen. Ondertussen gaat de natuur zijn gang. Ik loop er clandestien wel eens onderlangs in, niet over dus. Op eigen risico.

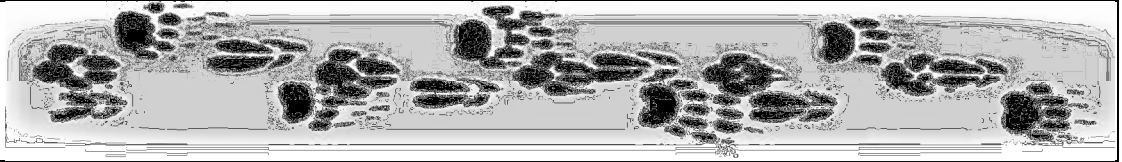
De tram in Luik.

Na in een recent verleden pogingen om te komen tot een tram en zelfs een metro in het Luikse is nu de kogel door de kerk. Luik krijgt een tram. Studies sedert 2010 hebben uitgewezen dat door het steeds toenemende autoverkeer en busverkeer een tramlijn aanzienlijk kan bijdragen tot de leefbaarheid van de stad. De lijn loopt in principe van de wijk Coronmeuse in het noorden tot Sclessin in het zuiden. De voorbereidende werkzaamheden zijn inmiddels gestart. Ik heb behoorlijk wat info gevonden op internet waar de gemeente publiceert. In het Frans maar dat kan vertaald worden. Voor de liefhebber zoek maar eens op Travaux Tram Liège.

Jean Creuwels (uit diverse bronnen)

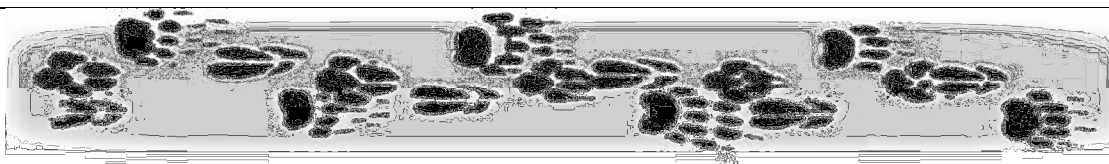
BIJZONDERE WAARNEMINGEN

- 01.06 Het groene gras wordt geoogst en verpakt in witte balen. Dit jaar geen Konik veulens op de EB. De 2 merries zijn medio maart weggehaald.
- 02.06 Net buiten het bos om 19.40u 5 spelende jonge Vosjes. Ietsje verder een Reegeit met 1 kalf. Om 21.35u mijn eerste Vliegend Hert. Onder de Kersen een volwassen Vos en een Das met 3 kleine Dasjes.
- 04.06 Op visite geweest bij mijn dassenvrienden in Nurop-Teuven. Die hebben daar een waar Voerens paradijs rond hun woning. Wat een kleurenpracht van meer dan 50 soorten planten. De natuur mag hier, min of meer gecontroleerd, zijn gang gaan. Niet te verwonderen dat ik Bijen, Hommels, Oranjetipjes, Citroenvlinders en Distelvlinders zag. Van de vogels o.a. Zwartkop, Koolmees en Vliegenvanger. Allen broedvogels rond het huis. Regelmatig zitten er Putters op de Kaukasische Korenbloem. Ook Appelvinken horen tot de vaste bezoekers. De Kerkuil laat het voor het 2e jaar afweten. Wel zit er een koppel met 2 jongen in een kast op een stukje bos van hen elders in de Voer. 's Avonds geregeld voor de camera Egel, Steenmarter en Das.
- 05.06 In het opvangbekken langs de Maarlanderweg staat een beetje wa-

ter. Prompt vliegt er een Witgatje op.

- 06.06 Een paar avonden moeten vluchten vanwege naderend onweer. Vanavond niet, toch geen Das te zien gekregen. Wel roepende Vroedmeesterpadden in de Daor onder De Beuk.
- 08.06 Al enkele weken worden er links en rechts in het buitengebied schuurtjes in brand gestoken. Afgelopen nacht was het prijs langs de Voerenweg bij de Kapel van Rijckholt.
- 09.06 Tussen Eckelrade en Cadier&Keer sneuvelt weer een Das.
- @ 13.06 Peter De Bie meldt: rond 8:30uur zien we op midden op de rijbaan van de A2 in noordelijke richting bij Rijckholt (op het tunneltje van de Kooiestraat) een dode Das.
- 13.06 Broer Jef en zijn vrouw Cor worden 's ochtends verrast door de zang van een Wielewaal. Hun geofend oog ziet de vogel ook zitten in een populier bij de Maas. Dan vliegt hij op, zuidwaarts.
- 15.06 Na een week zonder Dassen tellen wij deze week heel wat dieren. Zowel volwassenen als jongen. Zowel op of bij hun burcht als onder de kersen. Een flinke opsteker.
- 17.06 Het bos bij de Daolekaomers wordt verlicht door vuurvliegjes / glimwormpjes.
- @ 23.06 Peter De Bie meldt: Bronkzondag om 12:20 uur zie ik aan het eind van de oprit A2 (57) Oost Maarland/Rijckholt richting Maastricht een dode Das liggen. Lijkt me geen volgroeid exemplaar.
- 27.06 Op de A2 oprit bij het milieupark ligt een plat gereden kleine Das.
- 28.06 Rond De Bron wordt een koppel zwart/witte Vogels gesignaleerd. Met oranje snavel en oranje poten. Met een bijzondere roep. Duidelijk sprake van Scholeksters. Er gaat een Wild Zwijn voor mij op de loop.
- 29.06 Broer Jef ziet herhaaldelijk in de vroege avond meer dan 2 Bevers in de Voer.
- 30.06 Eindelijk weer eens een IJsvogel. 's Avonds dan 2 Vliegende Hert en een handvol Junikevers. Of waren het Julikevers? Geen Dassen.
- 01.07 Op de helling van de Riesenbergr nabij Huize De Beuk zijn Geiten ingezet als grazers. Het levert een plaatje uit de Alpen op. Ietsje oostelijker in de Daor fladderen enkele Keizersmantels. Dat is de 3e zomer op rij.
- 03.07 In de Daor overdag roepende Vroedmeesterpadden. Ik zie 1 gewone Pad en 2 Geelbuikpadden.
- 04.07 Ik zie nog steeds bitter weinig Vlinders. Nu wel wat Bruine Zandoogjes en Koevinkjes. In de westelijke Maasarm in de EB ligt een dode Vis. Een joekel. Mogelijk een Meerval. Een Ekster landt op het kadaver.
- 05.07 Weer 2 Vliegende Hert en, deze keer geen andere Kevers. De bermen zijn kaal geschoren.
- 06.07 In de Daor enkele Keizersmantels, heel wat Koevinkjes en Bruine

Zandoogjes. De oogst van het graan is gestart. Wintertarwe en -gerst.

- 07.07 Jacques Theunissen meldt 2 dode Dassen langs de A2 ter hoogte van Moelingen. Een grote en de andere duidelijk kleiner. Ik passeer bloeiende en geurende Vlinderstruiken. De vlinders waar de plant haar naam aan dankt zijn nergens te bekennen.
- 08.07 Een Ree eet in de vroege avond (22.25u) van het bietenloof. Op het gemaaid grasland ernaast is een Vos op muizenjacht. Een Huiskat sluipt er ook rond. Ook de morellen kersen op laagstam worden al geoogst. Niet door plukken maar door schudden.
- 09.07 De laatste 5 jaren is de opslag van allerlei boomscheuten plus braamstruweel in het bos explosief toegenomen. Omgevallen bomen die blijven liggen zijn er ook legio. Plekken waar ik eerst vlot door kon stappen, met uitzicht naar alle kanten, zijn nu onbegaanbaar. Onmogelijk het wild te zien. Mijn Engelbewaarder stuurt me vandaag het bos in naar een, al enkele jaren verlaten, dassenburcht, bedekt met allerlei struiken en afgevallen takken. Tot mijn grote verbazing zie ik om 20.11u 3 spelende jonge Dasjes. Opnieuw in gebruik dus.
- 10.07 Geen dassen wel weer 1 Vliegend Hert langs de Trichterberg.
- 11.07 Ik vind een dood jong Dasje langs het oostelijke trappenpad in het Keerebosch.
- 12.07 Bij de brug in de Sjechelder is een kolossale boom omgewaaid. Staatsbosbeheer heeft wat zaagwerk verricht om het pad vrij te krijgen. Enkele kubieke meters hout blijven blijkbaar liggen. Zeven Dassen laten zich om 21.44u zien. Een reebok stoort zich aan enkele wandelaars en laat dat duidelijk horen.
- 12.07 Met Jo e.a. een natuurtocht gemaakt rond Odiliënberg. In deze tijd van Tour de France een vlakke tocht met slechts 21 meter verschil tussen het hoogste en laagste punt. Een tocht tussen velden en door bosjes. Verrassende variatie. De hele tijd begeleid door geroffel in de verte. Onderweg heel wat vogeltjes gehoord. Ook veel bloeiende planten gezien. O.a. een ouderwets veld vol Korenbloemen en Klaprozen. In de buurt van Montfort, langs de droge Vlootbeek, dan enkele verrassende vlinders. Koninginnenpage, Citroenvlinder, Gele Lu-zernvlinder, Dagpauwoog. Ook wat Witjes, Bruine Zandoogjes en Koe-vinkjes. Amper 300 meter voor de finish sloeg de regen dan toch toe. On-

der het bladerdek van een boom was het goed schuilen.

- 13.07 De Geiten zijn weer weg bij Huize De Beuk. Hebben hun werk blijkbaar gedaan. Om 21.55u wel 1 Vliegend Hert. Dat is meestal een mannetje, op zoek naar een wijfje dat op de grond blijft.
- 15.07 Kameraad Cor Hanssen meldt een dode wijfjes Das in Termaar langs de Broenshemweg. Weer staat er een Ree tussen de bieten.
- 16.07 Mijn zus José ziet een record aantal dassen, liefst 17, op één burcht. Het is ongelooflijk. Sinds 2013 is die burcht zo goed bezet. Bevoond door 2 dassenkoppels met hun jaarlijkse kroost. Terwijl ze echt niet zo groot is en niet speciaal op een rustige, veilige plek ligt.
- 17.07 Vanaf de takken van de hoogstambomen lachen honderden kilo's Kersen mij toe. Worden niet geoogst. Ook veel laagstam Kersen blijven hangen. Grote opbrengst, variabele dikte, te weinig plukkers, veel andere kosten. Lage prijs op de veiling. Hier worden de Kersen tegenwoordig ook gesorteerd op dikte!
- 19.07 Langs de N598 ter hoogte van Termaar sneuvelt weer een Das.
- 20.07 Ik vind een Dassenkadaver langs de Ezelsweg. Roepende Voedmeesterpadden in De Daor. Luisterende passanten vertellen mij dat ze ook het Vliegend Hert gezien hebben.
- 21.07 De Muurhagedissen van Laag Caestert hebben ook dit jaar weer jongen.
- 22.07 Er ligt een dode das langs de Bronckweg, ietsje oostelijk van de molen.
- 23.07 Voor de kerk van Oost-Maarland fladdert een Koninginnenpage. 's Avonds, waar de Savelsweg het bos ingaat aan de westkant, fladdert een fraaie fel rode vlinder. Als hij even gaat zitten zie ik dat het een Spaanse Vlag is.
- 24.07 Komend van Eckelrade zie ik om 20.45u liefst 3 Spaanse Vlaggen fladderen langs de Savelsweg aan de oostkant.
- 29.07 (Ma) Eikelmuis met 4 jongen op pad in Kaversjart.
- 01.08 De Voedmeesterpadden roepen nog steeds in de Daor. Tot in de nacht wordt er graan geoogst.
- 02.08 Boven de kruidenrijke akkers in het Hamstergebied Heer fladderen tientallen witte vlinders. Ook enkele andere soorten in geringere aantallen. Ik herken 2 Gele Luzernvlinders. In de Daor, ten westen van de Fontijn, zie ik op 2 plekken liefst 3 Keizersmantels fladderen. Dat is voor het 3^e opeenvolgende jaar. Deze vlinders, een rode lijst soort, zijn terug van weggeweest. Zij hebben o.a. Ruig Klokje, Wilde Marjolein en Leverkruid nodig.
- 04.08 Langs de Sjoengrub fladderen boven het braamstruweel en andere planten heel wat vlinders. Ook hier 1 Keizersmantel en 1 Gele Luzernvlinder. Verder o.a. Icarusblauwtjes.
- 05.08 Boven de Wittekool velden fladderen heel wat Witjes.

- 06.08 N.a.v. overdag geconstateerde sporen eens 's avonds gaan observeren bij de Kunstburcht in Oost-Maerland. En inderdaad vanaf 21.44u minstens één Das kunnen zien.
- 07.08 Een bevriende Hegenier meldt dode Das op de Köbbesweg ter hoogte van spoorviaduct.
- 11.08 De Muurhagedissen hebben zich zelfs verspreid tot op enige bomen langs de Voer.
- 13.08 Een bezoek gebracht aan het Plattebosje. De hierin gelegen dassenburcht was 25 jaar geleden mijn favoriete locatie waar ik elke zaterdagavond kon genieten van dassen en ander wild. De laatste 10 jaren is de locatie leeg, ook dit jaar. Toch iets positiefs, er fladdert een Keizersmantel rond.
- 14.08 In de Daor nabij de Fontijn fladderen Keizersmantels en Spaanse Vlaggen. Bij Wowskop zie ik 2 Geelbuikvuurpadden.

Zie verder op pagina: 13

Dode Eikelmuis gevonden en gemeld.

Zondag 25 augustus zette ik me voor de TV om het laatste, hopelijk spannende, uur van de Vuelta te volgen. Plots gaat de telefoon. Ene Rob Hermans uit Banholt meldt: Jean, wij hebben hier een dode Eikelmuis. Iets voor jou? Die wij zijn te bereiken op het buitenteras van 't Trefpunt in Sint Geertruid. Vanzelfsprekend ja! En met de bus lijn 57, op en neer naar Segietere en het dode diertje opgehaald. Nu volgt het bericht dat ik per mail gestuurd kreeg door Mevr. Maria Janssen-Rutten, lid gemeenteraad, lid IVN Eijsden.

Beste Jean,

Gisteren, zondag 25-8, waren we met de gemeenteraad in St. Geertruid waar we de vakantie hebben afgesloten door een door Frans van de Weerdt uitgezette mooie puzzeltocht te maken in het omringende land. Tijdens de wandeling hebben we op de rand waar de hoogvlakte van St. Geertruid, parallel lopend aan het Savelsbos, op de plek waar de wandeltocht eindigt in het bos, een dood diertje ontdekt.

Allereerst werd het opgemerkt door het zoontje van Erwin Debie, Jimmy, en daarna zag Ine Weerts-Drummen dat het om iets bijzonders ging. We staakten onze wandeling, want Rob Hermans lid van EML maar vooral lid van de natuur- en historiegroep in Banholt, maakte er een foto van en vond op internet dat het om het beschermde diertje de eikelmuis ging. Hij droeg het op de verdere wandeling mee in een zakje maar het begon wel te stinken...

Op het terras vroeg hij zich af wie hij zou kunnen benaderen, die meer van de eikelmuis zou afweten dan hij. Ik heb hem jouw naam gegeven en getipt dat hij jou via IVN Eijsden zou kunnen achterhalen. Dat is gelukkig gebeurd en wat schetste onze verbazing?

Tijdens het volgende telefoongesprek beloofde je de bus vanuit De Heeg naar St. Geertruid te nemen om het muisje op te halen! En zo gebeurde het dat hij na ongeveer een uur bij het terras van Het Trefpunt verscheen om het kleinood in ontvangst te nemen. Jammer dat Rob Hermans, toen hij met jou sprak, net werd weggeroepen omdat de fam. Hermans de 1^e prijs van de puzzeltocht in ontvangst moest gaan nemen.

Misschien iets voor de gewaardeerde rubriek Bijzondere Waarnemingen? Overigens zijn we allemaal benieuwd naar wat je met de eikelmuis gaat doen. Opzetten in de IVN-locatie in de school aan de Kampweg in Gronsveld? Hartelijke groeten, Maria Janssen.

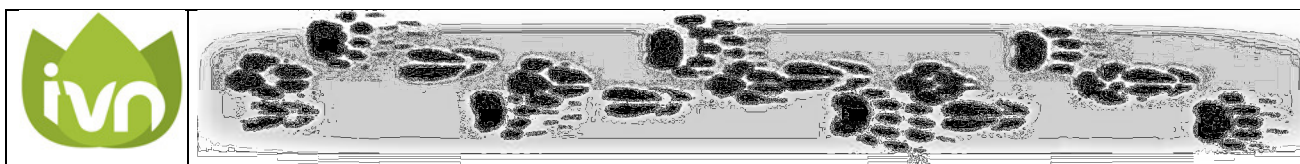
Hallo Maria, allereerst heb ik een goed gevoel gekregen over de belangstelling voor de natuur in de gemeenteraad. En hartelijk bedankt voor de melding. Tweedens, het betreft een jonge eikelmuis, 2 maanden oud. Doodsoorzaak weet ik natuurlijk niet maar wel was de kleur al iets donkerder dan van een levend dier. In 1997 vond ik een dode volwassen eikelmuis in het Plattebosje. Laten opzetten en geschonken aan Nat. Hist. Museum in Maastricht. In 2000 zag ik, samen met wijlen Irene Edens, mijn eerste 4 levende eikelmuisen in het Plattebosje. In 2011 vond ik zo'n dode jeugdige muis op de Maerlanderweg. Laten opzetten. Geschonken aan IVN Eijsden. Vandaar mijn indruk. Ik heb de waarneming op waarneming.nl gezet en zal wat haartjes beschikbaar stellen voor DNA onderzoek. Opzetten deze keer niet. Dat kost meer dan 100 euro en het is maar de vraag of de preparateur er nog iets fatsoenlijks kan van maken.

Nogmaals bedankt voor de melding,

Jean Creuwels.

De dode Eikelmuis

AGENDA 2019

Lezingen

Het "Wandelschema" & "Korte Tour"

25 sept	Tussen Doenrade en Oirsbeek, 9km, KT171	11.00uur
23 Okt	Grensroute nr. 4, Vaals, 10km	11.00uur
20 Nov	Bronnenwandeling Voerstreek, 9,5km, KT20	11.00uur
22 Jan	Voerstreek vanuit Sint Maartensvoeren, 9,5km, KT180	11.00uur

Het programma is samengesteld door José Goessens, Marianne Theunissen, Betsie van der Put en Anne van Santen. Vertrek Cultureel Centrum 11.00 uur via carpoolsysteem. Bij elke weersomstandigheid.

Bijdrage onkosten chauffeur € 2,50 per persoon, ongeacht de afstand. Deelname aan deze wandelingen geschiedt op eigen risico. Wandelingen zijn geschikt voor een ieder die goed ter been is. Wij gaan er vanuit dat iedere chauffeur een eigen inzittende verzekering heeft.

Anne van Santen, tel. 043-4094672, asvansanten@home.nl

Programmaoverzicht 2019 Vogelwerkgroep excursies & bijeenkomsten

Datum	Tijd	Activiteit	Vertrekpunt/ locatie/contact
OKTOBER			
Zondag 6	08.00	Excursie Savelsbos	Lydia/ Thérèse
NOVEMBER			
Zondag 3	08.00	Excursie Wijverheide	Lydia/ Thérèse
Zaterdag 23	09.00	Seizoenstelling	Eijsder Beemden
DECEMBER			
Woensdag 18	09.00	PTT-telling Meerssen	Lydia/ Thérèse/Ed
JANUARI 2020			
Dinsdag 7	19.30	Nieuwjaarstreffen	School Kampweg

* Exacte datum en tijd te bepalen door teller(s)

Wil je deelnemen aan een excursie (behalve die naar de Eijsder Beemden), meld je dan s.v.p. aan bij Ed Bayens (ed_bayens@yahoo.co.uk; tel. 4091024).

Telefoonnummers:

Ed	409 10 24	Philippe	457 23 70	Frans	409 12 83
Lydia	361 58 05	Thérèse	408 54 10		

Aan de activiteiten van de vogelwerkgroep kan in principe elke IVN'er deelnemen. Hebt u belangstelling om vogelaar te worden? Bel!

Ed Bayens

Werkgroep Flora werkgroep (voorheen: Bloeiende Bermen)

Ook in 2018 gaan we weer iedere laatste vrijdag in de maand op pad om planten en bomen te bekijken. We vertrekken steeds om 13.30 uur (tot 16.00 uur) vanaf verschillende locaties. Het programma bespreken we in januari. Inlichtingen: Annemie Speckens, 043-

4092623, annspeakens@kpnplanet.nl of Anne van Santen, 043-4094672, asvansanten@home.nl Dus als je mee wilt lopen dan mail even.

TdJ

Cursussen 2019

Datum	locatie	onderwerp
n.t.b.	Dassenburcht	Presentatie John Wiersma

Onderwerp, spreker en plaats wordt bekend gemaakt via de plaatselijke pers en op de site van ons IVN. Hebben wij uw mail adres dan ook per mail.

De zaal is open vanaf 19.30 uur en wij beginnen stipt om 20.00 uur. Inclusief pauze tot 22.15 uur. Voor leden gratis, niet-leden betalen € 3,-.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN *vervolg van pagina: 6*

- 16.08 Vraag van diverse personen: Waar zijn de Vlinders?
- 17.08 Boven de Maasarm bij Kasteel Oost eindelijk weer eens een Ijsvogel.
- 20.08 Tussen Eckelrade en St. Geertruid sneuvelt een Das. Het jaren geleden geplaatste dassenraster voldoet niet. Te kort.

Jean Creuwels, met dank aan de melders

Zomer 2019. "Spaanse Pluim" met hittestrecords.

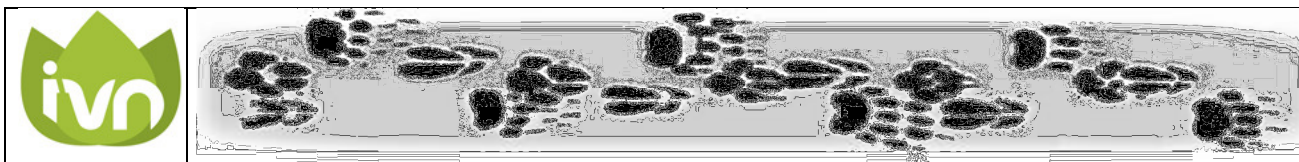
Distelvlinders op trek, Braamparelmoevlinders in de Piepert en Tijgerblauwtje op de Observant.

Graag wil ik beginnen met een bijzondere waarneming uit het voorjaar, die nog niet was vermeld.

Op donderdag 4 april vertoefde er een Draaihals (een zeer zeldzame vogel, familie van de Spechten) in de tuin van de burens van Tineke en Wil aan de Meidoorn in Maastricht.

Woensdag 5 juni. De tweede dag van de Rolstoelvierdaagse van de Bron gaat naar de nieuwe boerderij van Van Aubel aan de Beeldjesweg-Noord (het verlengde van de Kapelkesstraat in Hoog-Caestert). "Kaar 't keijfke mar" (aai het kalfje maar), hoor je in het Eijdsens. In de avond fladdert op de vaste plek aan de Olympus weer een zomerse Atalanta rond. In de warmte van de zomer zie je Atalanta's op bepaalde vaste plekken onder bomen. De Olympus is zo'n plek, maar ook in het Stadspark in Maastricht zie je dit verschijnsel, en bij het wandelpad in de Oosterbeemden.

Donderdag 6 juni. Opmerkelijk bericht op internet: het Amerikaanse "AccuWeather" verwacht een zomer met zeer heet en droog weer in Europa. "Jaja", denk ik aanvankelijk, ieder jaar worden er hete zomers en strenge winters voorspeld, en als het dan uitkomt dan heeft de voorspeller toevallig geluk gehad. Toch besluit ik het bericht door te zenden aan een bevriende hobby-

weervolger. AccuWeather zegt, dat afgaande op de atmosferische omstandigheden van eind mei, een hete zomer mag worden verwacht. Het gaat om het ontstaan van een soort lopende band met hete lucht uit het Zuiden en Oosten. Nederland mag temperaturen van 40°C verwachten. Dat is erg ver boven het record uit 1944 (38.6°C) en lijkt niet realistisch. Afwachten dus...

Distelvlinder bij de "Moosjtum" in Oost. Deze zomerse trekvlinder bereikt ons dit jaar via een omweg (Duitsland). Vanwege de luchtdrukverdeling en weersomstandigheden waren er aanvankelijk vele miljoenen exemplaren uit Zuid-Europa eerst in Oost-Europa terecht gekomen in plaats van rechtstreeks bij ons.

Vrijdag 7 juni. Warme dag (bijna 25°C). Na de intocht van de Rolstoelvierdaagse van de Bron (in een lange stoet van 75 rolstoelers en 75 begeleiders), ga ik naar het Gouvernement aan de Limburglaan. Rond de boomtoppen vliegen al meerdere lepenpages.

Zaterdag 8 juni. Scholekster aan de Kloppenbergweg nabij Breust. De Scholekster (een weidevogel) zie je niet veel in onze streek. Inhalen Sint Gerlachusden in Banholt met een lange stoet paarden. Wanneer de den het dorp binnenkomt, klinken er kamerschoten. Na het bij opbod verkopen van de oude den (met Hemelvaart), wordt er met de buidel (in Banholt "buujel" genoemd) rondgegaan, voor het ophalen van het "polfergeld". Ook in Eijsden heet het schietpoeder voor het "kaoëmere sjeute", "pòòlfer" (andere namen zijn "zwart buskruit" of "poudre à tirer").

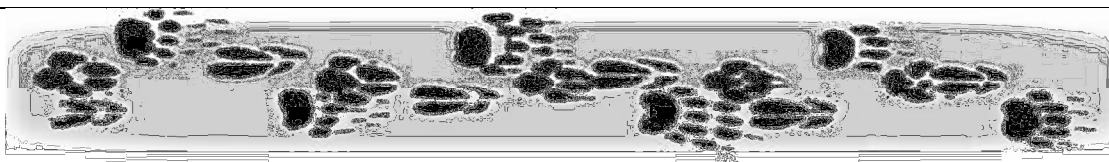
Zondag 9 juni. In Gronsveld is er defilé ter ere van de 400 jaar oude schutterij. In de stoet zijn onder andere te bewonderen de jubilerende "Aartsbroederschap der Koninklijke Schutterij St. Sebastianus te Gronsveld", de beide Koninklijke Eijsdense harmonieën en het gilde "La Compagnie Royale des Anciens Arquebusiers de Visé". De stad Visé kent maar liefst 3 indrukwekkende gildes.

Vrijdag 14 juni. Zomerse dag in Limburg ("boven de 25°C"). Een bezoekje aan de Schinveldse bossen levert een Kleine IJsvogelvlinder op.

Zaterdag 15 juni. In de nacht valt gelukkig weer regen van betekenis (hier ongeveer 11mm).

Tijdens het doorkomen van de hoogstaande zon zie ik een mannetje Klaverblauwtje op het dijkje in de Eijsder Beemden. Ik meld hem via de openbare waarnemingensite en even later verschijnen er al enkele natuurliefhebbers die naar veel soorten planten en dieren kijken. Ik doe er mijn voordeel mee en kijk mee naar de Bosrietzanger (vogel). Van de libellen zijn er de Zwerende Heidelibel en de Blauwe Breedscheenjuffer te zien.

Zondag 16 juni. Dubois-lezing bij de Ursulinen. José Joordens, inmiddels professor doctor José Joordens (Naturalis Leiden en Eugène Dubois-hoogleraar 2019 in Maastricht) doet onderzoek in Trinil op Java. Het onderzoek vindt plaats op dezelfde plek als waar Eugène Dubois in de 19e eeuw zijn beroem-

de fossielen vond. Dubois vond onder meer een schedelkapje, kies en dijbeen (femur) van een voorganger van de huidige mens en schreef deze toe aan één individu. De "missing link" was gevonden! De "soort" aapmens waar de fossielen volgens Dubois van afkomstig waren noemde hij de "Pithecanthropus Erectus" (rechtlopende aapmens). Tegenwoordig spreekt men van "Homo Erectus", een vroege mens. Anno 2019 staan de aannames van Dubois over het bestaan van een "missing link" nog steeds overeind. Door de betere onderzoeksmethoden van nu en de grotere kennis in het algemeen kunnen er wel vraagtekens worden gezet bij het feit of er bij de 3 fossielen van Dubois wel sprake was van één individu. De fossiele resten zijn mogelijk afkomstig van meerdere individuen (2 of 3). Mogelijk blijkt er uit het toekomstige onderzoek dat er op Java meerdere "soorten" aapmens hebben geleefd. Er werden al in de tijd van Dubois en wat later nog meer fossiele dijbeenderen en andere resten gevonden, die voor het onderzoek van belang zijn. We wachten de resultaten van het onderzoek met spanning af!

Maandag 17 juni. Zomerse dag (27°C). Dat smaakt naar meer!

Dinsdag 18 juni. Hele warme dag (tot 28°C). Uit Noord-Nederland komen berichten van enorme aantallen Distelvlinders, die van Oost naar West trekken. Op de Waddeneilanden worden honderden, soms duizenden van deze vlinders bij elkaar gezien. Ook in Limburg zien we veel trekkende Distelvlinders. Tijdens het kijken naar de lepenpages bij het Gouvernement valt dit natuurverschijnsel op.

Woensdag 19 juni. Nog een hele warme dag, bijna tropisch. Voor wie er oog voor heeft, maken de doorlopend langs vliegende Distelvlinders indruk. Ook bij het gebouw van het IKL in Nieuwstadt is het natuurverschijnsel goed te zien. Eveneens indrukwekkend is het nieuwsbericht over de jonge Wolven op de Veluwe. Een vanouds inheems dier is teruggekeerd!

Zaterdag 22 juni. In Noord-Limburg wordt het al ruim 25°C. Dat is daar dan de eerste dag van de voorspelde hittegolf. Het kamerschieten om 18.00u op de Vroenhof levert enorme kanonslagen op. De omstandigheden zijn dan ook goed.

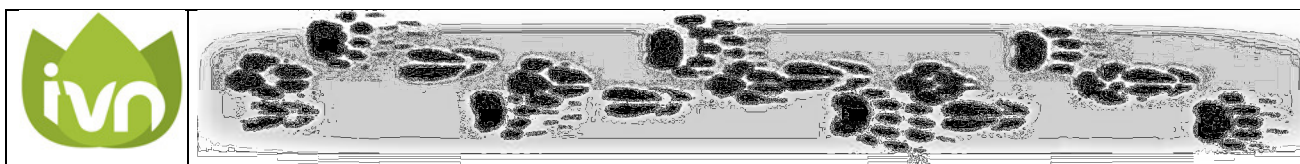
Zondag 23 juni. Bij Jenny in de tuin vliegt een Kleine Vos op de rode Spoorbloemen. Deze eens zo gewone vlindersoort heeft in Limburg voor het 2e jaar op rij een zeer slecht jaar. De Bronkprocessie van Eijsden trekt bij ruim 29°C. Ook hier gaat de hittegolf van start.

Bronkmaandag 24 juni. Tropische dag. De Gouverneur is te gast op de Bronk in Caestert en roemt de authentieke tradities in ons gedeelte van Limburg.

Bronkdinsdag 25 juni. Tropennacht. Minimum Beek: 21,9°C.

Deze dag begint zeer warm en overdag loopt de temperatuur op tot rond de 35°C.

Woensdag 26 juni. In Limburg wordt het rond de 29°C. In Noord-Limburg (Arcen) wordt zelfs al aan de regels voor het bereiken van een hittegolf voldaan.

Uiteraard zijn deze regels maar een afspraak. Het maakt voor de beleving weinig uit of er nèt wel of nèt niet wordt voldaan. Behalve misschien voor de mensen met een weerhobby.

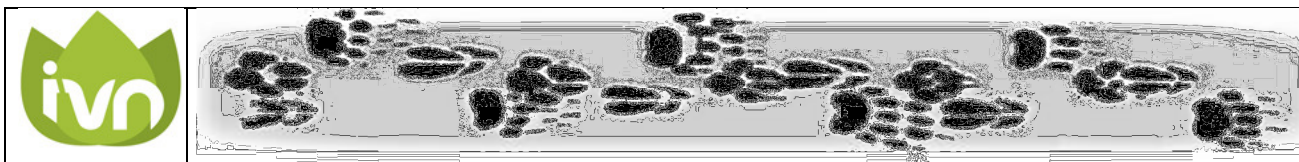
Zaterdag 29 juni. Bloedhete dag. De tropische waarde van 30°C wordt in het Zuiden en Oosten van Nederland ruim overschreden, zodat voor meer weersstations nu ook de hittegolf gaat gelden. Zo ook voor de luchthaven Beek-Maastricht. Bezoek aan de "Daor", alwaar Keizersmantels te zien zijn en Geelbuikvuurpadjes. Daarna naar de Heimansgroeve bij Epen, waar zeer oud gesteente dagzoomt (aan de oppervlakte komt). Het sterk geplooid gesteente stamt uit het Namurien tijdperk (onderdeel van het Carboon en rond de 315 miljoen jaar oud). In de groeve hebben zich veel vlinders uit heel Nederland verzameld, op zoek naar de Braamparelmoevlinder, sinds enkele jaren een nieuwe soort in Nederland. Het lukt echter niet een zeker exemplaar te fotograferen. Veel van deze liefhebbers kijken ook naar vogels en libellen. De meesten gingen de afgelopen week naar Friesland om de eerste Grijskopkievit, ooit gezien in ons land, te bekijken. Ik leer van deze liefhebbers om een Bosbeekjuffer te herkennen, dat was me in de loop der jaren ontschoten. Met 34°C is het eigenlijk veel te warm om inspanningen te doen en lang in de zon te vertoeven.

Juni 2019 gaat vervolgens de boeken in als zeer warm, zonnig en nat. De warmte kwam door het ontbreken van de Schaapscheerderskou en de warme nachten.

Maandag 1 juli. In Noord en Midden-Limburg is het nog boven de 25°C en duurt de hittegolf dus nog voort. Op vliegveld Beek is het een graadje minder en daar dus niet. Op de Sint Pietersberg zoeken mensen naar het Dambordje, een mooie vlinder die veel voorkomt op de nabijgelegen Montagne St. Pierre. Aparte gebeurtenis: voor de ogen van Jacques van Mastrigt, Paul Schrijvershof en Frank Oling wordt het Dambordje uit de lucht geplukt door een mannetje Grote Keizerlibel. Een topwaarneming! De Keizerlibel maalt er niet om of een Bruin Zandoogje misschien even goed had gesmaakt. Ook ik zag wel eens in mijn oude tuin aan de Emmastraat een dagvlinder uit de lucht gegrepen worden door een libel. Dat was gelukkig ook geen Dambordje.

Woensdag 3 juli. Bezoek aan het Duurzaamheidscentrum Weizigt in Dordrecht. Oorspronkelijk lag hier het landgoed van de familie De Roo. Nu is er de stadsboerderij gevestigd. Het koetshuis uit 1886 is in gebruik door het Duurzaamheidscentrum. Er is een grote tuin met allerlei planten en een tropische kas. Ook zijn er rijk gedecoreerde paardenstallen met geel koper en bijzondere wandtegels. Het IVN speelt een actieve rol in dit gebeuren. Het is er goed toeven in de zomerzon. Ondertussen worden in Bemelen voor de 3^e keer Eikelmuisen uitgezet (30 stuks), in het kader van het soortbeschermingsplan. Ze zijn geboren in de GaiaZoo.

Vrijdag 5 juli. De Villa Augustus in Dordrecht is een bezoekje zeker waard. De

oude watertoren is behouden gebleven en herbestemd tot hotel, restaurant en markt. Wandelingen door de omliggende tuinen, waaronder een biologische moestuin, zijn aan te bevelen. De Moerbeibomen verspreiden er een heerlijke geur.

Zaterdag 6 juli. Het is al weer enkele dagen zomers warm in Limburg. Vandaag zelfs 28.2°C in Beek.

De Sint Pietersberg trekt tientallen natuurliefhebbers die een glimp willen opvangen van de Dambordjes en Braampareldmoervlinders die er worden gemeld. Ook ondergetekende gaat erheen, maar ziet geen exemplaar van de genoemde soorten. Wat wel vermeldenswaard is, zijn de bloeiende Kalketrip, Knikkende Distels en allerlei wilde bijen, zoals de Knautiabij. Het Dambordje komt, zoals al gezegd, wel veel voor op de Montagne St. Pierre, maar niet meer in Nederland.

Zondag 7 juli. Het Oud Limburgs Schuttersfeest in Sevenum heeft geluk met het weer. De trofee ("d'n Um"), het beeldje van de opgetogen schutterskoning, is gemaakt door Teun Roosenburg, de kunstenaar die het kasteel in Oost bewoonde. Teun was zelf ooit koning van de schutterij van Oost (tegenwoordig: Oost-Maarland).

Maandag 8 juli. Het is nog steeds lang licht, mede door de zomertijd.

De rode Aalbessen ("Wiemere" in het Eijsdens) in de tuin van mijn ouderlijk huis hangen zo talrijk, dat het plukken nog een hele klus is. De Huiszwaluwen op de hoek van de Vogelzang en de Sint Christinastraat zijn nog laat actief met het voeren van hun jongen.

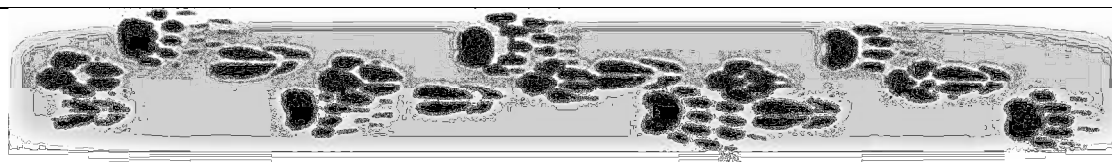
Dinsdag 9 juli. Vertrek naar Friesland, alwaar we andere vogels zien in het landschap, dan bij ons. Te denken valt hierbij aan de Grutto en de Scholekster. Ook Ooievaars en Grote Zilverreigers vallen op in het groene landschap.

Zaterdag 13 juli. Bij terugkeer in Zuid-Limburg constateren we dat er in het begin van deze zomer grote verschillen in Nederland zijn opgetreden in de dagen met warm zomerweer. In Noord-Nederland was het nogal eens bewolkt en koel, terwijl in Zuid-Oost Nederland de zomer doorging.

Zondag 14 juli. Bij de familie Bayens in de tuin (Wilhelminastraat) wordt een grote rups gevonden. Determinatie door de Vlinderstichting leverde op dat het een Teunisbloempijlstaart is. Dit is een zeldzame, grote nachtvlinder. Hij is wettelijk beschermd volgens de Habitatrichtlijn. De andere 2 beschermde soorten nachtvlinders zijn de Spaanse Vlag en de Bosrandspinner.

De bezoekers van het concert van André Rieu hebben eveneens geluk met het weer. Het is niet warm, maar wel droog.

Maandag 15 juli. Een grijze dag. Geen warm zomerweer. Nog steeds trekt de oude kom van Eijsden toeristen die voor de plekjes uit de serie "Dagboek van een Herderhond" komen. Ook is er steeds de vraag naar het weggetje waar de kapelaan met zijn fiets viel (de Kiezelkuilweg op de Steenberg bij Mesch). De weg over de Stenenberg (ongeveer uitgesproken als "d'r Sjtingeberreg" in

het Mescher dialect") heet officieel de Steenbergsweg. Wat minder bekend is de naam "Steenbergweg" voor de weg tussen "Uit de Patiel" en de Klokkestraat. Zeg maar van Mariadorp naar Mesch. Deze weg mist de "s" in het midden. Deze "Col de Loomans" is met 65m boven zeeniveau mogelijk de laagste col ter wereld!

Dinsdag 16 juli. Gelukkig, het zonnige weer komt terug! De Eijsder Beemden tussen de Spits en Oost zijn zeeën van Wilde Marjolein. De bloemen trekken massa's insecten. Vooral Bruin Zandoogjes zijn er veel, maar ik zie ook een bijzondere zweefvlieg: de Stadsreus (Hoornaarzwefvlieg). Deze lijkt op een grote gele wesp, maar is een imitator. De Stadsreus is de grootste zweefvlieg van ons land. In Nederland komen 5 soorten "reuzen" (Volucella) voor. Naast de Stadsreus zijn dit de Hommelreus, Wespereus, Witte Reus en Gele Reus. De larven van de Stadsreus leven in de nesten van sociale plooiwespjes (dit zijn de "gewone" wespen, waaronder ook de Hoornaars). In deze nesten leven deze larven van het afval van de wespen. In de Eijsder Beemden wordt door geïnteresseerden gezocht naar de grote lege slakkenhuizen van de Chinese Moerasslak.

In de "Daor" vliegen vele Keizersmantels. Gelukkig is deze zeer grote oranje parelmoervlinder weer terug in Nederland! Het lijkt wel of je honderden kilometers over de grens op vakantie bent, daar in de Daor.

Woensdag 17 juli. Vertrek naar Prüm in de Eifel. Op weg daarheen vallen de Rode Wouwen op, mooie roofvogels die in Nederland meestal alleen op trek worden gezien.

Gouden Tor

Donderdag 18 juli. In Beek wordt het 25°C, zie ik op internet. Het begin van een hittegolf in Limburg? De weersvoorspellingen wijzen wel die kant uit.

Vrijdag 19 juli. Bezoek aan Trier. Daar is het goed toeven. Het Romeinse verleden is indrukwekkend. Trier was zelfs ooit de hoofdstad van een deel van het Romeinse Rijk. Van dit verleden getuigt nog de grote stadspoort, later de "Porta Nigra" genoemd.

Zaterdag 20 juli. Terugreis vanuit Prüm. Leuke natuurwaarneming: we zien aan de rand van Prüm een Gouden Tor. Een grote, glimmende kever. Bij Aken, Heerlen, Simpelveld en Banholt rijden we door wolkbreken.

Zondag 21 juli. Op de Diepstraatfeesten wordt Paling gerookt. Het is nu amper voorstelbaar dat er vroeger in Eijsden vissers waren, die het vissen op Paling als beroep hadden.

Maandag 22 juli. Het begint al goed warm te worden in Limburg (28 tot 30°C).

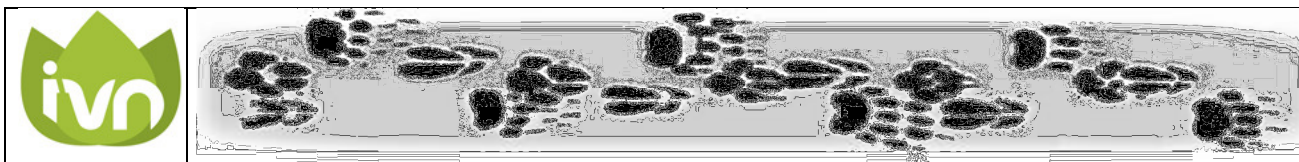

Aan de Maas memoreert een bekende Eijdsense visser van tegen de 80 jaar jong nog maar eens aan de "Wiesse" die vroeger massaal in de ondiepe oevers van de Maas stonden. Hiermee werd de plant met de holle stengels bedoeld, zoals deze visser uit zichzelf opmerkt. Ik herinner ze me ook nog. Of dit de "Zwanebloem" was, moet ik nog eens nazoeken. De term "wissen" wordt ook vaak gebruikt voor Wilgentenen.

Een bezoek aan de Piepert bij Eijs levert een Wespenspin, 7 Keizersmantels en minstens 1 Braampareldoervlinder op. Vanwege het warmer wordende klimaat kan deze laatste soort zich nu vestigen in Zuid-Limburg. In Bemelen zijn er kersen te koop. Naar goed Limburgs gebruik staat erbij welke soort het betreft ("Hedelfinger"). Volgens de boer zijn de Hedelfinger dit jaar iets kleiner door het neerslagtekort. De smaak lijdt er niet onder, integendeel! Vroeger, en ook nu nog wel, wist iedere kerseneter in onze streek welke kersen hij at (bijvoorbeeld "Basjterddieke, Sjekkieëse, Pater van Mansfeld, Hedelfinger", om er maar enkele te noemen). Nu zijn dat vaker Bigarreau Burlat, Merchant, Techlovan, Kordia, Karina en Regina. Ook lekker, maar de oude fruitrassen zijn het beschermen waard!

Dinsdag 23 juli. Er zou in deze week een hoog temperatuurrecord gevestigd kunnen gaan worden. De weermensen zijn er zo goed als zeker van. Op deze dinsdag wordt het alvast goed heet in Zuid-Nederland (34 tot 35°C). Ik kan een paar jonge broers uit de omgeving van Dordrecht een plek in de Piepert met Akkerdistels aanwijzen waar ze de Braampareldoervlinder kunnen fotograferen. We zien er zelfs 3! Bij de planten valt de Reuzenpaardestaart op. Een bezoek aan de Daor levert in de vroege avond 5 Keizersmantels op, een Ree en volwassen en piepjonge Geelbuikvuurpadden.

Woensdag 24 juli. Bloedhete dag. De lucht is (nog) droog. Vroeger werd er bij heet weer altijd gewaarschuwd dat je moest opletten om geen "zonnesteek" op te lopen. Je moest niet te lang in de brandende zon blijven, was het advies. Desondanks besluit ik, inmiddels een flink stuk ouder, toch de warme omstandigheden te gaan ervaren in de Eijdsder Beemden. Telefoons, flesje water en een hoedje gaan mee. Het voelt inderdaad Spaans aan langs de Maas. Vele Groene Kikkers bevinden zich op de oevers van de plas aan de Noordkant van het Maas-Eendenvijverpad. Bij de poel van de Chinese Moeraslak (de Schaatspoel) loopt weer een Kievit (net als vorig jaar). Uiteindelijk wordt op deze dag het landelijke hittestatrecord verbroken. Het wordt in Eindhoven maar liefst 39.3°C. Het oude record van 38.6°C dateerde van 23 augustus 1944 in het Gelderse Warnsveld. Ook het Belgische hittestatrecord werd verbroken. Dit was 38.8°C in Hechtel-Eksel op 27 juli 2018. In Kleine Brogel werd het nu 39.9°C. In Angleur (Luik) zelfs 40.2°C. in België meet men al sinds 1833, in Nederland sinds 1901. Ook in Duitsland werd het record verbroken met 40.5°C in Geilenkirchen (was 40.3°C in Kitzingen-Beieren, 5 juli 2015). AccuWeather heeft gelijk gehad. In de vroege avond zie ik op het ge-

kapte stuk Savelsbos een Keizersmantel, Eikenpage en een Spaanse Vlag. Donderdag 25 juli. Weer een bloedhete dag. Het weerrecord van gisteren hield nog geen etmaal stand. Op vele weerstations in Zuid en Oost-Nederland wordt het meer dan 40°C! Berichten over nog hogere temperaturen op de Veluwe worden eerst door het KNMI zelf verspreid, maar later herroepen. Er zou een technische storing zijn geweest. Gilze-Rijen wordt met 40.7°C de recordhouder! Ook in de omringende landen gaan de records nog weer flink omhoog. België 41.8°C (Begijnendijk), Duitsland 42.6°C (Lingen bij Twente). Bij de Piepert tref ik Jacques van Mastrigt. Samen bekijken we er Keizersmantels en Braampareльмоervlinders. Bij de planten zijn nogmaals de vele Reuzenpaardenstaarten vermeldenswaard. Op de terugweg geeft de autothermometer constant 40 à 41°C aan!

Vrijdag 26 juli. Nog een dag die enkele jaren geleden ondenkbaar warm zou zijn. De temperatuur loopt in Volkel (Brabant) op tot 40.1°C! In Zuid-Limburg is er vroeg in de middag al onweer. Ik moet min of meer vluchten uit de Piepert, na eerst 2 Zomertortels en een Ijsvogel (langs de beek) te hebben waargenomen. De Zomertortel is onze enige soort duif, die overwintert in Afrika. Bij de vlinders zijn nog steeds de Keizersmantels en Braampareльмоervlinders favoriet. Nieuwe soort op de jaarlijst: het Oranje Zandoogje! Tussen Gulpen, Reijmerstok, Banholt en Sint Geertruid rijd ik door hevig noodweer met zware regen en duidelijk voelbare donderslagen (inslagen?). De wegen zijn ondiepe rivieren geworden. In Eijsden is het beeld een stuk rustiger, hoewel er daar ook wel onweer is geweest (maar geen wolkbreken). Vele mensen in Banholt vermelden de voelbare donderslagen. Op de avond, hoewel er enige afkoeling was, voelde je je op de eetterassen in Eijsden als in Griekenland of Spanje.

Zaterdag 27 juli. De dag verloopt grijs en regenachtig. De hittegolf loopt bij ons ten einde. In Noord en Oost-Nederland is het nog tropisch warm. Werkelijk iedereen verwonderde zich de afgelopen dagen over de hitte met 40°C. Het blijft afwachten of we dit vaker gaan meemaken, of dat het toch een zeldzame uitschieter was binnen een opwarmend klimaat. Het weersverschijnsel van deze hittegolf staat bij de weerkundigen bekend als "de Spaanse Pluim". Er wordt dan hete lucht vanuit Noord-Afrika en Spanje richting onze contreien getransporteerd. Dit gebeurt tussen een lagedrukgebied boven de oceaan en een hogedrukgebied boven het vasteland. Later komt er onstabiliteit en ontstaan er stevige buien. Het is een ingewikkeld verhaal, ook over de luchtlagen op diverse hoogten en een verschoven straalstroom. Het onderwerp gaat te ver voor een impressie als deze. Het zou een tentamenvraag kunnen zijn bij Geografie: "beschrijf de Spaanse Pluim". Het KNMI gaat er in een nieuwsbericht van uit, dat 40°C bij het huidige klimaat nog een zeldzame uitschieter is. Overigens werd het precies een jaar geleden in Arcen twee keer achter elkaar 38°C. Dat was toen al uniek. Ook toen was er in een gedeelte van het

land een Superhittegolf.

In de nacht valt er veel regen in de regio Noorbeek-Maastricht. De waterbuffer bij het steile stuk van de Banholtergrubbe staat boordevol water.

Zondag 28 juli. Nog een regenachtige dag met temperaturen in Zuid-Limburg van slechts rond de 18°C. In Twente en Drenthe wordt het nog bijna 31°C. De scheiding tussen het koele en het hete weer ligt enkele dagen stil boven Nederland. Bijna onvoorstelbaar.

Nieuwtje: naast bier uit Breust en wijn uit Mesch is er nu ook wijn uit Hoog-Caestert. De wijnstokken staan inderdaad in Hoog-Caestert, en ook bij de vroegere Winhof. Het palet aan streekproducten wordt steeds bonter. We hebben al langer het bier uit Moelingen ("Rick's"), tegenwoordig in opdracht elders in Vlaanderen gebrouwen met appel-perenstroop en Ab(b)esse de Moulant-kersen.

Dinsdag 30 juli. Alweer een tropische dag in Twente, alwaar de hittegolf nog steeds niet onderbroken is. Wij zijn hier alweer gewend aan gematigdere omstandigheden. In Nieuwstadt vliegen wel 100 verse Distelvlinders op Knoopkruid en Akkerdistels. Dit zijn de nakomelingen van de invasie in juni.

Woensdag 7 augustus. Vele natuurliefhebbers beklimmen de Observant. Dan ga je van 55 naar 171 meter boven zeeniveau. Reden: er is daar een Tijgerblauwtje gefotografeerd. Dit Blauwtje van de Middellandse Zee bereikt ons land zelden, dus hij staat hoog op het verlanglijstje van de "spotters" (sommigen worden ook wel "twitchers" genoemd, ze reppen zich zo spoedig mogelijk naar een plek waar een bijzondere vogel, vlinder of libel wordt gezien).

Donderdag 8 augustus. Het zomerse weer in de namiddag lokt me op de terugweg van het werk nog naar de Observant. Na een forse klim vind ik om 18.20u het volop actieve Tijgerblauwtje en kan foto's maken voor mezelf en de waarnemingsite! Die kans krijg je niet vaak. Een topwaarneming! Het Tijgerblauwtje wordt aangetrokken door de paarse Boslathyrus, die lijkt op een kleine siererwtplant. De sfeer wordt nog verhoogd door de over elkaar buitende Atalanta's en Distelvlinders boven de top van de Observant. Dat is nog eens echt zomer!

Vrijdag 9 augustus. De weerman waarschuwt voor zware windstoten. In Amsterdam wordt 's avonds bij daglicht een wervelwind waargenomen. Er worden vele opnamen hiervan op het internet geplaatst. Duidelijk is een lange, smalle slurf te zien, die bij het raken van de grond allerlei materialen de lucht in slingert. In Luxemburg is er een zwaardere tornado, die daar veel schade aanricht. Beide tornado's worden veroorzaakt door hetzelfde lagedrukgebied boven Engeland. Als gevolg hiervan stond er op een hoogte van 4 à 5 km een harde wind. De koude lucht, in contact komend met de warme lucht aan het aardoppervlak, kan hevige buien veroorzaken, met wervelwinden. Er bestaan allerlei soorten rukwinden bij onweersbuien. Op 1 augustus 1674 werd het schip van de Dom van Utrecht gedeeltelijk vernield door een onweers-

storm, waardoor de overgebleven kerk en de toren los van elkaar kwamen te staan (dit is nog steeds het geval). Er bestaan talloze opgetekende ooggetuigenverslagen van dit korte maar zeer hevige noodweer. Het werd "t Schrikkelik Tempeest" genoemd. In en rond Utrecht werden diverse kerktorens zwaar beschadigd. Ook in Maastricht was er noodweer. Er werd later altijd met zekerheid gezegd, dat de slurf van een tornado dwars over de Domkerk was getrokken, omdat de toren onbeschadigd bleef staan. De wetenschappers van tegenwoordig proberen de situatie van destijds in een groter verband te zien. De BBC maakte een reportage over de storm, waarin de term "bow-echo" ("boog-echo") werd gebruikt. Dit is een buienlijn van soms wel honderden kilometers, met onweersstoringen en zware valwinden. Door een koude, dalende luchtstroom wordt de buienlijn als het ware vooruit geduwd. Ook kunnen er wervelwinden (tornado's) in de buienlijn zitten. Gezien het feit dat er een zone tussen Noord-Frankrijk en Hamburg werd getroffen, waaronder de steden Brussel en Straatsburg, gaat men nu uit van een lange buienlijn ("boog-echo") met zware hagelbuien en valwinden en mogelijk ook tornado's. Zaterdag 10 augustus. Als gevolg van de zomerstorm zakt het dak van het voetbalstadion in Alkmaar in.

Dinsdag 13 augustus. Op een terrein aan de Susterderweg in Nieuwstadt vliegen Staartblauwtjes. Mooi! Ook de Stadsreus, Sikkelsprinkhaan en een Kleine Parelmoervlinder worden er gezien.

Woensdag 14 augustus. Groot nieuws: weer wordt een nieuwe soort van warme streken gezien. In het Rivierpark Maasvallei Itteren wordt een Italiaanse Rosevleugelsprinkaan gezien. Ik zie 3 Stadsreuzen bij elkaar op een plukje bloemen in Nieuwstadt.

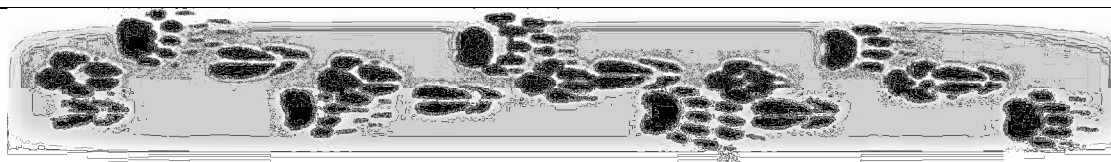
Donderdag 15 augustus. In Bemelen wordt de Koelbosweg aangepast, zodat er een droog pad voor wandelaars ontstaat. Op de rest van de weg mogen er poelen blijven staan ten behoeve van de Geelbuikvuurpad.

Zaterdag 17 augustus. Bij Schweiberg steekt een Das over voor onze auto. Bij daglicht, in de vroege avond, dat is een leuk gezicht.

Maandag 19 augustus. Maar liefst 3 Groene Spechten tegelijk in het zicht in het natuurgebiedje bij het IKL te Nieuwstadt. De Groene Specht eet graag mieren en is daarom vaak op de grond (in het gras) te vinden. Daarna een Grote Bonte Specht op een boom. De Grote Bonte is de echte roffelende klopspecht.

Dinsdag 20 augustus. Annie Aarts ziet 35 Ooievaars op de wei aan de Trichterweg/Ooster Kasteellaan. Claire Piters vindt een grote rups (7cm) van het Groot Avondrood aan de Trichterweg. Het Groot Avondrood is een grote nachtvlinder (pijlstaart). Kleine Bonte Specht op de boom bij het IKL. Deze specht is amper groter dan een Mus en het mannetje is mooi gekleurd. Hij maakt lang niet zoveel lawaai als de Grote Bonte Specht.

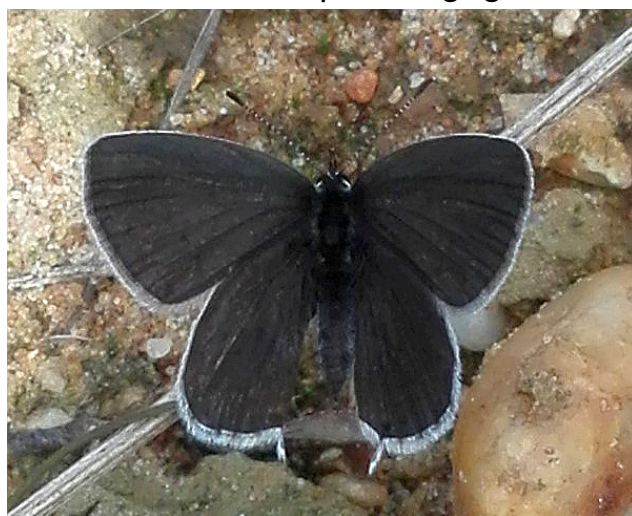
Woensdag 21 augustus. Van een goede kennis in Oost krijg ik jam van

"Zwarte Wiemere" (de sterk smakende zwarte bessen, waar ook cassis van wordt gemaakt). Zwarte Bessen werden vanouds aangeplant in veel tuinen. Donderdag 22 augustus. Het wordt in het Zuiden en Oosten alweer ruim 25°C. Het begin van een nieuwe hittegolf? Volgens de voorspellingen wel. De Groene Kikkers in de Bron laten zich weer horen.

Vrijdag 23 augustus. Het Tijgerblauwtje op de Observant is bezig aan een legendarische reeks. Hij (of zij) is vrijwel dagelijks gefotografeerd sinds 7 augustus. Iedere dag komt er wat meer sleet op de vleugels.

Zaterdag 24 augustus. Het Tijgerblauwtje laat zich eerst niet zien aan het groepje liefhebbers dat de Observant heeft beklommen. Op een gegeven moment zegt Jacques van Mastrigt: "daar is ie"! Alle aanwezigen kunnen vervolgens mooie foto's maken. Koninginnenpages doen ondertussen aan "hill-topping", Blauwvleugelsprinkhanen vliegen op de paden en Staartblauwtjes verblijven op het kalkgrasland van de Sint Pieter.

Staatblauwtje (vrouw)

Maandag 26 augustus. Plaatselijk wordt alweer de derde hittegolf van 2019 geregistreerd. Een goede avond om naar het drukke Hermalle te gaan, alwaar de Blauwen en de Roden elkaar de eer betwisten wie de meeste koppels als cramignondansers heeft. De dames dragen kleurige baljurken, de heren zijn in donker kostuum.

Woensdag 28 augustus. In de Vloedgraaf in Nieuwstadt zwemmen jonge Snoekbaarzen. Rode Eekhoorn steekt de Breusterstraat over bij het Ursulinenconvent.

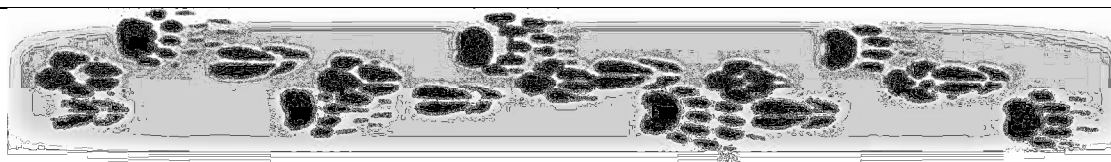
Zaterdag 31 augustus. De hittegolf duurt nog steeds voort in Noordoost-Nederland. Geheel in stijl eindigt de weerkundige zomer van 2019 met een tropische dag van Groningen tot Limburg.

Jacques Piters

Waarnemingen digitaal melden

Heb je je wel eens afgevraagd waarom er voor sommige waarnemingen een "@" staat in plaats van een "•"? De waarnemingen met een "@" worden via mail gemeld bij de redactie. Op de homepage van de IVN-website staat een knop waarmee snel en nauwkeurig waarnemingen gemeld kunnen worden bij de redactie. Ik zou zeggen: hebt wat bijzonders gezien, gebruik dan die functie (<https://www.ivn.nl/afdeling/eijsden/waarnemingen>).

PDB

HET BESTUUR

Voorzitter: Vacature
Penningmeester: Vacature

Secretaris: Jacques Piters
Vogelzang 15
6245 BS Eijsden

✉ jacques_piters@hotmail.com
tel. 06 445 91 557

Lid: Harry Fekkers
Sint Jozefstraat 31
6245 LK Oost-Maarland

Vicevoorzitter Maarten v.d. Sande
Jekerstraat 7-A02
6211 NR Maastricht

✉ vdsandebraken@ziggo.nl
tel. 043 409 48 61

Lid Peter De Bie
Beezepool 48
6245 JK Eijsden

✉ de.wissel.ivn-eijsden@home.nl
tel. 043 409 46 77

Verenigingslokaal: "De Dassenburcht"
Kampweg 45
6247 AR Gronsveld

Werkgroepcoördinatoren/Contactpersonen:

Daslicht	Jean Creuwels	043 361 61 95
Lezingen	Bestuur	06 445 91 557
Vogels	Philippe Meijer	043 457 23 70
Wandelingen	vacature	
Korte wandelingen	An van Santen	043 409 46 72
Flora groep	Tineke de Jong	043 352 11 09
Gebouw	vacature	
Redactie Mededelingenblad	Peter De Bie	043 409 46 77

Kosten Lidmaatschap € 11,50 per persoon per jaar

Betalingen t.n.v. IVN-Eijsden:

Giro rekening: NL05 INGB 0000 927056 Onder vermelding van reden betaling.

Website: www.ivn.nl/afdeling/eijsden

Disclaimer:

De redactie wijst er nadrukkelijk op dat zij niet aansprakelijk is voor inhoud of strekking van niet-redactionele bijdragen. Met toezending van een artikel draagt de auteur uitdrukkelijk de rechten over aan de redactie. Indien nodig kan door redigeren de toegezonden bijdrage –bij voorkeur i.o.m. de auteur– worden aangepast c.q. ingekort. De redactie behoudt zich uitdrukkelijk het recht voor om artikelen zonder opgaaf van redenen te weigeren.

Verschijningsdata en sluitingstermijn:

Verschijningsdata zijn:

half maart, half juni, half sept. en half dec.

De inzendtermijn voor kopij sluit op resp.

5 maart, 5 juni, 5 september en 5 december.

Kopij bij voorkeur aanleveren per e-mail:

de.wissel.ivn-eijsden@home.nl.